

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Rozdział 15 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego (rättegångsbalken) zawiera podstawowe przepisy regulujące środki zabezpieczające w sprawach cywilnych. Co do zasady dopóki sąd nie osądzi sprawy, nie można wydać żadnego środka egzekucyjnego w odniesieniu do roszczenia cywilnoprawnego. Wyjątkiem od tej zasady są przepisy dotyczące środków zabezpieczających. Zasadniczym celem środków zabezpieczających jest zagwarantowanie, że strona przegrywająca zastosuje się do przyszłego orzeczenia sądu.

Najczęściej stosowanym środkiem zabezpieczającym jest *zajęcie*, które oznacza, że wnioskodawca może objąć w posiadanie dowolną rzecz będącą własnością drugiej strony lub może doprowadzić do odebrania stronie przeciwnej prawa do rozporządzania rzeczą w inny sposób.

Zgodnie z rozdziałem 15 art. 1 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego zajęcie można zarządzić w celu zapewnienia przyszłego wykonania wyroku dotyczącego *roszczenia*. Zasadniczo zgodnie z tym przepisem postanowienie w sprawie zajęcia musi być sformułowane w taki sposób, aby zajęciem objęty został majątek należący do dłużnika, mający pokryć określoną kwotę będącą przedmiotem roszczenia. W wyjątkowych przypadkach w postanowieniu można jednak określić, jaki majątek może podlegać egzekucji.

Zajęcie można również zarządzić w celu zapewnienia przyszłego wykonania wyroku w odniesieniu do *nadrzędnego prawa do określonego majątku* (rozdział 15 art. 2 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego). Przykładami takich wyroków są wyroki, w których sąd orzeka, iż powód ma nadrzędne prawo do określonych papierów wartościowych, jak również te, w przypadku których pozwany jest zobowiązany do niezwłocznego wydania takich papierów wartościowych.

Rozdział 5 art. 3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego zawiera ogólny przepis dotyczący uprawnienia sądu do *zasądzenia odpowiedniego środka* w celu zabezpieczenia praw wnioskodawcy. Przepis ten stosuje się przykładowo w przypadku nakazów. Uznaje się, iż powództwo o potwierdzenie, że pozwany nie jest uprawniony do pracy z określonymi towarami określonymi w klauzuli o zakazie konkurencji, jest również objęte zakresem tego przepisu. Ponadto zgodnie z rozdziałem 15 art. 4 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego sąd może, w przypadku nadrzędnego prawa do określonego majątku, zasądzić *zwrot zbytku składnika majątku itp.*

Ponadto rozdział 15 art. 5 ust. 3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego stanowi, że pod pewnymi warunkami sąd może zastosować **tymczasowy** środek zabezpieczający.

Oprócz tego istnieją również odrębne przepisy dotyczące środków zabezpieczających w niektórych dziedzinach szczególnych, np. w prawie patentowym.

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Postanowienia w sprawie środków zabezpieczających wydaje sąd, jeżeli postępowanie w sprawie jest w toku. Jeżeli postępowanie w sprawie nie jest w toku, zasadniczo zastosowanie mają te same przepisy dotyczące właściwości sądu co w przypadku spraw cywilnych ogółem.

Sąd nie może podnieść kwestii środków zabezpieczających z urzędu. Wymagane jest zatem, aby strona, która jest zainteresowana wydaniem takiego postanowienia, złożyła wnioski w tej sprawie. Jeżeli postępowanie w sprawie nie jest w toku, wniosek musi zostać złożony na piśmie.

Nie ma wymogu, aby wnioskodawca korzystać z pomocy lub zastępstwa procesowego adwokata. Postępowanie sądowe przed szwedzkimi sądami jest bezpłatne, z wyjątkiem opłaty za wniesienie powództwa, która obecnie wynosi 450 SEK (około 50 EUR).

2.2 Najważniejsze warunki

Warunkiem zastosowania środków zgodnie z przepisami rozdziału 15 art. 1–3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego (rättegångsbalken) jest to, aby główny przedmiot sprawy (np. roszczenie zgodnie z art. 1) *mógł być przedmiotem postępowania sądowego lub rozpoznania w trybie innego, podobnego postępowania*. Takim podobnym postępowaniem może być postępowanie arbitrażowe.

Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) orzekł, że zajęcie lub inne środki zabezpieczające zgodnie z rozdziałem 15 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego mogą również zostać zastosowane w odniesieniu do *roszczeń, które muszą zostać rozpatrzone przez sądy zagraniczne*, jeżeli orzeczenie sądu może zostać wykonane w Szwecji.

Aby sąd mógł zarządzić zajęcie zgodnie z rozdziałem 15 art. 1–3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego, muszą również zostać spełnione określone poniżej warunki.

Jednym z wymogów jest wykazanie przez wnioskodawcę *wiarygodnych podstaw* dochodzenia roszczenia w stosunku do innej osoby oraz możliwość ich rozpatrywania w ramach postępowania sądowego lub w trybie innego, podobnego postępowania.

Wnioskodawca musi również wykazać, iż można mieć *uzasadnione obawy*, że druga strona poprzez ucieczkę, wywiezienie majątku lub inne działanie uniknie wykonania zobowiązania do spłaty długu (art. 1), że druga strona wywiezie, znacznie uszkodzi lub w inny sposób rozporządzi majątkiem ze szkodą dla wnioskodawcy (art. 2) lub że druga strona poprzez wykonanie określonych czynności lub podjęcie bądź zaniechanie pewnych działań lub w inny sposób uniemożliwi lub utrudni wnioskodawcy wykonanie jego praw lub znacznie obniży wartość majątku (art. 3).

Aby sąd zasądził środek **tymczasowy**, musi również istnieć ryzyko powstania szkody w razie zwłoki. Określenie to odnosi się do sytuacji, w której wykonanie orzeczenia będzie zagrożone, jeżeli sąd nie zasądzi środka natychmiast bez przesłuchania drugiej strony. Jeżeli środek zostanie zasądzony w takim trybie, należy przesłać stronom postanowienie i zobowiązać pozwanego do ustosunkowania się do postanowienia. Po otrzymaniu uwag pozwanego sąd musi niezwłocznie ponownie zbadać kwestię, czy dany środek należy podtrzymać.

Ponadto środek można zasądzić wyłącznie wtedy, gdy wnioskodawca ustanowi *zabezpieczenie* na pokrycie wszelkich szkód, które mogą zostać wyrządzone drugiej stronie. Jeżeli wnioskodawca nie jest w stanie ustanowić zabezpieczenia, ale jednocześnie wykaże, że ma szczególne podstawy do dochodzenia roszczenia, sąd może zwolnić go z obowiązku ustanowienia zabezpieczenia.

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Wykonanie postanowień w sprawie *zajęcia z tytułu roszczeń* polega na zajęciu majątku do określonej wartości. Zasadniczo do egzekucji mają zastosowanie takie same zasady jak w przypadku zajęcia komorniczego (*utmätning*). Nie ma jednak w tym przypadku mowy o sprzedaży majątku.

Zasadniczo zajęciu podczas egzekucji podlega majątek wszelkiego rodzaju. Majątek może być ruchomy albo nieruchomy.

Niektóre składniki majątku są wyłączone z egzekucji. Dotyczy to tzw. artykułów pierwszej potrzeby (*beneficieegendom*), do których zalicza się *między innymi*:
odzież i inne przedmioty przeznaczone do użytku osobistego dłużnika do uzasadnionej wartości;
meble, urządzenia gospodarstwa domowego oraz inne urządzenia niezbędne do prowadzenia domu;
narzędzia i inne urządzenia niezbędne do pracy za wynagrodzeniem lub szkolenia zawodowego dłużnika;
rzeczy osobiste, np. medale i nagrody sportowe, które mają dla dłużnika taką wartość osobistą, że ich zajęcie byłoby niesprawiedliwe.
Majątek może również podlegać ochronie na mocy odrębnych przepisów. Może tak być na przykład w przypadku odszkodowania.
Zajęcie z tytułu egzekucji roszczeń można stosować do wynagrodzenia itp. dopiero wtedy, gdy zostanie ono wypłacone i może podlegać zajęciu.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Jeżeli majątek został zajęty *na poczet długów*, pozwany nie może dokonać cesji majątku ani rozporządzać nim w żaden inny sposób ze szkodą dla wnioskodawcy. Szwedzka Służba Komornicza (Kronofogdemyndigheten) może jednak dopuścić wyjątki od zakazu rozporządzania mieniem, jeżeli są ku temu szczególne powody. Wszelkie przypadki rozporządzenia mieniem z naruszeniem zakazu mogą prowadzić do powstania odpowiedzialności karnej.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Jeżeli środek został zasądzony na mocy art. 15 art. 1–3 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego, a powództwa jeszcze nie wytoczono, wnioskodawca ma obowiązek wnieść sprawę w odniesieniu do tej kwestii w terminie jednego miesiąca od wydania postanowienia. Jeżeli roszczenie ma być rozpatrzone w trybie innego postępowania, wnioskodawca musi wówczas podjąć działania określone dla takiego postępowania.

W przypadku zasądzenia środka **tymczasowego** należy przesłać stronom postanowienie i zobowiązać pozwanego do ustosunkowania się do postanowienia. Po otrzymaniu uwag pozwanego sąd musi niezwłocznie ponownie zbadać kwestię, czy dany środek należy podtrzymać.

Środek należy bezzwłocznie uchylić, jeżeli po jego zasądzeniu zostanie wniesione zabezpieczenie, które zaspokaja cel, w którym środek został wydany.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Sprawa dotycząca środków zabezpieczających musi zostać rozstrzygnięta w drodze postanowienia zarówno wówczas, gdy zostanie podniesiona jako kwestia procesowa w toku postępowania, jak i wówczas, gdy zostanie wniesiona niezależnie od niego.

W obu przypadkach osoba, przeciwko której postanowienie jest skierowane, może się od niego oddzielnie odwołać. Strona, która chce odwołać się od postanowienia sądu rejonowego (*tingsrätt*), musi złożyć zażalenie na piśmie w terminie trzech tygodni od daty wydania postanowienia. Jeżeli postanowienia nie wydano na posiedzeniu ani nie ogłoszono na nim daty wydania postanowienia, termin na wniesienie odwołania będzie liczony od daty otrzymania postanowienia przez skarżącego. Odwołanie należy skierować do sądu apelacyjnego (*hovrätt*), ale należy je złożyć w sądzie rejonowym (*tingsrätt*).

Jeżeli sąd rejonowy odrzucił wniosek o zasądzenie środków zabezpieczających w sprawie cywilnej zgodnie z rozdziałem 15 szwedzkiego kodeksu postępowania sądowego (*rättegångsbalken*) lub uchylił postanowienie o zasądzeniu takiego środka, sąd apelacyjny może niezwłocznie zezwolić na zastosowanie takiego środka do odwołania. Jeżeli sąd rejonowy zasądził taki środek lub orzekł, że postanowienie można wykonać, mimo że nie jest ono jeszcze prawomocne, sąd apelacyjny może niezwłocznie zadecydować, że postanowienia sądu rejonowego nie można wykonać do odwołania.

Ostatnia aktualizacja: 06/09/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.